

РЕШЕНИЕ

№ 575

гр. Благоевград, 31.10.2023 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

**ОКРЪЖЕН СЪД – БЛАГОЕВГРАД, ТРЕТИ ВЪЗЗИВЕН
ГРАЖДАНСКИ СЪСТАВ**, в публично заседание на деветнадесети октомври
през две хиляди двадесет и трета година в следния състав:

Председател: Петър Узунов

Членове: Вера Коева
Емилия Дончева

при участието на секретаря Катерина Пелтекова
като разгледа докладваното от Вера Коева Въззивно гражданско дело №
20231200500691 по описа за 2023 година

и за да се произнесе, взе предвид следното:

Производството е по реда на чл. 258 и сл. ГПК.

Образувано е по въззивна жалба с вх.№ 3452/10.04.2023г., подадена от
„АЙ ТИ ЕФ ГРУП“ АД, ЕИК 202255877, със седалище и адрес на управление
гр. **, представлявано от изпълнителния директор Светослав А., чрез адв. С.
У., против Решение № 79 от 20.03.2023 г., постановено по гр.д. № 1473/2022
г. по описа на РС - П., в частта, с която е уважен осъдителния иск за сумата
над 134,53 лв. до уважения размер от 134,68 лв.

Във въззивната жалба се излагат съображения за неправилност на
решението на районния съд. Прави се искане въззивния съд да отмени
Решение № 79 от 20.03.2023 г., постановено по гр.д. № 1473/2022 г. по описа
на РС - П., като постанови ново, с което да осъди ищеца в
първоинстанционното производство да заплати на „АЙ ТИ ЕФ ГРУП“ АД,
ЕИК 202255877, сума в размер на 134.53 лв., представляваща недължимо
платена неустойка по Договор за кредит № 434022.

Оспорва се решението в частта по отношение на осъдителния иск
относно присъдения размер. Твърди се от жалбоподателя, че следва да се
вземе предвид признатия от него неизгоден факт за получена сума за
неустойка в размер на 134,53 лв. оспорва се довода на съда за присъждане на
сума над горния размер с аргумента за незначително разминаване между
претендираната от ищеца сума и размера на признатото от жалбоподателя
вземане. Изтъква се, че евентуално частично отхвърляне би имало значение
за отговорността за разноски. Твърди се допуснато нарушение на принципа на
чл.10 ГПК за установяване на фактите в съответствие със събраните
доказателства. При евентуално затрудняване за изясняване на делото от
фактическа страна се сочи и възможността съдът служебно да назначи
експертиза.

Във въззивната жалба не се правят искания за събиране на нови доказателства при въззивната проверка.

Препис от въззивната жалба е връчен на ответната страна на 02.05.2023 г. В предвидения по чл. 263, ал. 1 ГПК двуседмичен срок за отговор по подадената въззивна жалба, е депозиран такъв.

В отговора се прави искане въззивният съд да постанови решение, с което да потвърди изцяло решението на първоинстанционния съд, като правилно и законосъобразно. Излагат се подробни, както фактически, така и правни доводи относно недействителност на клаузата за неустойка, уговорена в чл.5.6 от договор за потребителски кредит № 434022, сключен между страните и оттук неоснователно разместване на блага, с което се обосновава и основателност на осъдителния иск по чл.55 ЗЗД.

При евентуално уважаване на въззивната жалба и частично отхвърляне на иска се излага подробно становище за недължимост на разноски, съобразно отхвърлената част, като се твърди, че такива при спорове с потребители според практика на СЕС се дължат разноски само въз основа на присъдените недължимо платени суми, чието връщане е разпоредено, т.е. само върху уважената част, а не и спрямо неуважената.

От въззавемата страна не се сочат доказателства и няма искане за събиране на нови такива.

Съдът, при проверката си в закрито заседание по реда на чл.267, във вр. с чл.262 от ГПК намира въззивната жалба за процесуално допустима - подадена е в срока по чл.259, ал.1 от ГПК от легитимирана страна с правен интерес от обжалване. По делото не се налага служебно събиране на доказателства с оглед приложение на императивна правна норма, поради което следва да се насрочи за разглеждане в открито съдебно заседание с призоваване на страните.

По делото е постъпила и частна жалба с вх.№ 5139/30.05.2023г., подадена от „АЙ ТИ ЕФ ГРУП“ АД, ЕИК 202255877, против Определение № 427 от 11.05.2023 г., постановено по гр.д. № 1473/2022 г. по описа на РС - П., с което е оставено без уважение искането на ищеца за изменение на решението в частта за разноските - пр.основание чл.248 ГПК.

В частната жалба се изтъкват подробни доводи за намаляване на присъдените разноски.

Препис от частната жалба е връчена на насрещната страна, която е подала отговор, с който оспорва основателността ѝ по изложени аргументи по същество.

В съдебно заседание и двете страни с писмени становища поддържат тезите си – жалбоподателят - изложените във въззивната и респ.частната жалба аргументи, а въззавемата страна поддържа оспорванията в подадените отговори. И двете страни не правят искания за доказателства, като искат присъждане на разноски.

Ответното по жалбата дружество не се представлява. С нарочно писмено становище, подадено чрез процесуален представител оспорва жалбата , като неоснователна и иска потвърждаване на обжалваното решение.

Съдът като взе предвид оплакванията в жалбата, доводите и съображенията, изложени от страните, и като разгледа и прецени събраните по делото доказателства, намира за установено от фактическа и правна страна следното:

Производството пред първоинстанционният съд е образува по искова молба на Б. А. В., с ЕГН *****, с постоянен адрес с. Б., общ. П. и съдебен адрес гр. **, представляван от пълномощник – адв.Д. М. от АК Пловдив срещу „АЙ ТИ ЕФ ГРУП“ АД, ЕИК: 202255877, със седалище и

адрес на управление гр. София, ул. „***“, бл. Бизнес център „** (Urban Model)“, ет. 12, представлявано от Ф.Г.Д. и С.Ю. А..

Предявени са искове да се признае спрямо ответната страна, че клаузата на чл.5.6 от договор за потребителски кредит № 434022, сключен между ищеца със „Ай ти еф груп“ АД, съгласно която е начислена неустойка в размер на 144,50 лева е нищожна на основание чл. 26, ал. 1, пр. 3 от ЗЗД, като противоречаща на добрите нрави и поради това, че е сключена при неспазване на нормите на чл. 143, ал. 1 и чл. 146, ал. 1 от ЗЗП; както и да осъди „Ай ти еф груп“ АД да заплати на ищеца Б. А. В. сумата в размер на 144,50 лева, недължимо платена като неустойка по договор за потребителски кредит № 434022, ведно със законната лихва от датата на депозиране на исковата молба до изплащане на задължението.

Ищецът твърди в исковата молба, че е страна по Договор за потребителски кредит № 434022 от 30.09.2021 г., сключен с „Ай Ти Еф Груп“ АД, по силата на който следва да върне на дружеството сумата по кредита в размер на 516,66 лева, при сума на получаване 500 лева, лихва от 16,66 лева и неустойка в размер на 144,50 лева, при срок на кредита от 1 месец. Посочва, че съгласно чл.5.6 от процесния договор, в случай, че кредитополучателят не осигури и не представи в срок обезпечение по кредита или действието на обезпечението бъде прекратено, кредитополучателят дължи на кредитодателя неустойка за всеки календарен ден, за който не е предоставил обезпечение, размерът на която е индивидуално определен за всеки кредитополучател. Сочи се в молбата, че сумата от 661,16 лева по договора за потребителски кредит, представляваща главница в размер на 500 лв., лихва в размер на 16,66 лв. и неустойка в размер на 144,50 лв., е изцяло заплатена от страна на ищеца. Твърди, че не дължи сумата в размер на 144,50 лева, представляваща неустойка за непредоставено обезпечение по цитирания договор за потребителски кредит, тъй като същата е нищожна, като противоречаща на добрите нрави по смисъла на чл. 26, ал. 1, предл. 3 от ЗЗД, и защото противоречи на конкретно посочени в молбата императивни разпоредби на ЗЗП. Излага подробни съображения, че процесната клауза е неравноправна такава, тъй като нарушава принципа за справедливост и необлагодетелстване на едната страна за сметка на другата. Същата предвижда заплащането на сума, която е необосновано висока, в размер на над половината от сумата по отпуснатия кредит, с което се нарушава освен принципа на добросъвестност и справедливост, но и със същата се цели неоснователно обогатяване, чрез клаузата за неустойка в полза на кредитора се уговаря още едно допълнително възнаграждение. На следващо място твърди, че цитираната клауза от договора е нищожна на основание чл.146, ал.1 от ЗЗП, тъй като не е индивидуално уговорена.

В съдебно заседание от 14.03.2023г., на основание чл.214 ГПК, по изрична писмена молба на ищеца е допуснато изменение на размера на предявения осъдителен иск, като същият да се вместо за първоначалния размер от 144,50 лв. да се счита предявен за сумата от 134,68 лв.

С обжалваното решение № 79/20.03.2023г. е прогласена за нищожна, на основание чл.26, ал.1, пр.3 ЗЗД, клаузата на чл.5.6 от Договор за потребителски кредит № 434022 от 30.09.2021г. сключен със „АЙ ТИ ЕФ ГРУП“ АД, съгласно която е начислена неустойка в размер на 134,68 лева, като противоречаща на добрите нрави и сключена при неспазване на нормите на чл.143, ал.1 и чл.146, ал.1 от ЗЗП, както и на основание чл. 55, ал. 1, пр. 1 ЗЗД, „АЙ ТИ ЕФ ГРУП“ АД, ЕИК: 202255877, е осъдено да заплати на Б. А. В., ЕГН: *****, с постоянен адрес с. Б., общ. П., сумата от 134,68 /сто тридесет и четири лева и шестдесет и осем стотинки/ лева, представляваща недължимо платена като неустойка по Договор за потребителски кредит № 434022 от 30.09.2021 г., ведно със законната лихва от датата на подаване на исковата молба - 26.10.2022 г. до окончателното плащане.

С решението „АЙ ТИ ЕФ ГРУП“ АД, е осъдено да заплати на адв. Д. М. от АК - Пловдив, процесуален представител на ищцовата страна, сумата от 800 /осемстотин/ лева, адвокатско възнаграждение за осъществено на основание чл.38, ал.2 ЗА процесуално представителство по предявените искове, както и по сметка на съда да заплати дължимата държавна такса по исковете.

С молба по реда на чл.248 ГПК ответното дружество „АЙ ТИ ЕФ ГРУП“ АД е поискало изменение на решението в частта на присъдените разноски и е поискано намаляването им от 800 лв. на 400 лв. при подробно изложени аргументи.

С обжалваното отопределение № 427/11.05.2023г. молбата на „АЙ ТИ ЕФ ГРУП“ АД, с правно основание чл.248 ГПК е оставена без уважение, като неоснователна. Аргументите за това са, че по делото са предявени по същество два отделни иска, ищецът е бил защитава от адвокат по реда на чл.38, л.2 ЗА и по всеки един иск се дължи адвокатско възнаграждение поотделно, на основание чл.2, ал.5 от Наредба № 1 за минималните размери на адвокатските възнаграждения, като размерът на дължимото адв.възнаграждение по всеки от исковете е определен, съобразно материалния интерес поотделно за всеки един от тях.

От събраните по делото писмени доказателства се установява, че между страните - Б. А. В., от една страна, а от друга - „АЙ ТИ ЕФ ГРУП“ АД, на 30.09.2021г. е сключен Договор за потребителски кредит № 434022, на основание на който на ищеца от ответната страна е предоставен кредит в размер на 500 лв., със срок на погасяване до 30.10.2021 г., с размер на погасителна вноска с одобрено обезпечение 516,66 лв., размер на вноска без одобрено обезпечение 665,16 лв., платим на една погасителна вноска, с уговорена годишна лихва 40, 54 %, ГПР 49 % и общо задължение 516,66 лв.

В чл. 5 от посочения договор е уговорено, че в срок до края на следващия ден, считано от деня на предоставяне на сумата по кредита, кредитополучателят е длъжен да учреди обезпечение - банкова гаранция в размер на сбора на дължимата главница и лихва за ползване на кредита, със срок на валидност от 30 дни след крайния срок за погасяване на всички задължения по договора; или поръчителство на две физически лица, които следва да отговарят на следните условия: да имат нетен размер на осигурителен доход в размер на 1500 лв., да бъдат лица над 20 годишна възраст, да работят по безсрочен трудов договор, да имат не по-малко от 5 години трудов и осигурителен стаж, да не са кредитополучатели или поръчители по друг договор за кредит, включително и такъв с кредитодателя, да нямат неплатени осигуровки за последните две години, да нямат задължения към други кредитни или финансови институции или ако има - кредитната история на поръчителя в ЦКР към БНБ една година назад да е със статус не по-лош от "Дни в просрочие 0-30". В чл. 5. 6 от Договора страните са предвидили заплащането на неустойка при неизпълнение на задължението на кредитополучателя да учреди обезпечение в размер на 144,50 лв.

По делото са представени и всички приложения към договора за заем - погасителен план и индивидуалния условия по договора (Приложение № 1).

От ищеца Б. В. е представена разписка № 0300014187448533 от 28.10.2021г., от която се установява, че по Изипей от ищеца на ответната страна е преведена сумата 650,08 лв.

С нарочна молба от ответното дружество „Ай Ти ЕФ Груп“ АД е извършено признание, че на 28.10.2021г. по процесния договор от ищеца е получил плащане в общ размер на 650,08 лв., с която сума, се сочи, че е погасена главницата в размер на 500 лв., сумата от 15,55 лв. възнаградителна лихва, дължима за периода от 30.09.2021г. до 28.10.2021г. и сумата от 134,53 лв. неустойка за периода от 30.09.2021г. до 28.10.2021г.

Така установеното от фактическа страна, сочи на следните правни изводи:

Въззивната жалба е депозирана в законоустановения срок по чл. 259, ал. 1 ГПК, от легитимирана страна, срещу подлежащ на инстанционен контрол съдебен акт, поради което е процесуално допустима.

Съгласно разпоредбата на чл. 269 ГПК въззивният съд се произнася служебно по валидността на решението, а по допустимостта – в обжалваната му част, като по останалите въпроси съдът е ограничен от посоченото в жалбата, с изключение на случаите, когато следва да приложи императивна материалноправна норма, както и когато следи служебно за интереса на някоя от страните /т. 1 от ТР № 1 от 09.12.2013 г. по т. д. № 1/2013 г. на ОСГТК на ВКС/.

При служебна проверка въззивният съд установи, че първоинстанционното решение е валидно и допустимо, поради което следва да бъдат обсъдени доводите на жалбоподателя, изложени във въззивната жалба относно правилността му в оспорваната част на поддържаните в жалбата основания.

При условията на обективно кумулативно съединяване са предявени иски – за нищожност на клауза за неустойка – пр.основание чл.26, ал.1 ЗЗД и осъдителен иск – за връщане на даденото по нищожната клауза, като дадено без основание – чл.55, ал.1, предл.1 ЗЗД.

Предмет на обжалване е частично само осъдителния иск с правно основание чл.55, ал.1, пр.1 от ЗЗД – за сумата над 134,53 лв., т.е. обжалва се иска не по основание, а само частично – по отношение на уважения размер.

В тази част жалбата е основателна.

Решението, в частта, с която искът с правно основание чл. 26, ал.1, предл.3 от ЗЗД е уважен и е прогласена за нищожна клаузата за неустойка на чл.5.6 от Договор за потребителски кредит № 434022/30.09.2021г., сключен между страните – е влязъл в сила. Установи се, че по силата на сключения между страните договор за потребителски кредит е уговорено предаване в заем на въззвиваемата страна на паричен кредит в размер на 500 лв.,при уговорен срок на договора от един месец, уговорена дължима месечна договорна лихва в размер на 16,66 лв., както и дължима неустойка в размер на 144,50 лв. при неизпълнение на задължението на кредитополучателя за учреди обезпечение за кредитора.

Не се оспорва от страните фактът, че на 28.10.2021г. въззвиваемата страна е заплатила на вззвивника сумата от 650,08 лв. Не се оспорва, че това плащане е за погасяване на вземане именно по спорното правоотношение. С плащането на сумата от 650,08 лв. въззвивамия е погасил, съгласно чл.76 ЗЗД – договорната лихва, която в случая е дължима в размер на 15,55 лв., както и изцяло главницата от 500 лв. Остатъкът от 134,53 лв. е недължимо платена, получена от въззвивника без основание и поради това се дължи връщането ѝ на въззвиваемата страна. В случая договорната лихва се дължи само за периода от 30.09.2021г. – датата на сключване на договора и реалното предаване на уговорената сума от кредитора на кредитополучателя – до 28.10.2021г. – датата на погасяване на задължението. Уговорения размер лихва е в общ размер от 16,66 лв. за ползване на кредита за общо 30 дни. Погасяването на вземането е станало на 28 –мия ден, поради което договорната лихва не се дължи изцяло за целия период, а само за 28 дни или в размер на 15,55 лв.

При прогласена за нищожна на клаузата за договорната неустойка по чл.5.6 от договора, то сумата в размер на 134,53 лв. е получена от жалбоподателя без основание и следва да се върне, поради липса на правно основание, което да оправдава това имуществено разместване. При уважаване от съда на осъдителния иск за сумата над горния размер до сумата от 135,68 лв. решението следва да се отмени и над сумата от 134,53 лв. искът да се

отхвърли като неоснователен.

По разноските:

От въззивника е поискано присъждане на разноски. Представен е списък като се иска присъждане на разноските пред първата инстанция, внесена държавна такса за въззивно обжалване от 25 лв., както и сумата от 600 лв. адвокатско възнаграждение.

От въззиваемата страна е оспорено правото на разноски при частично уважаване на исковена потребител, предвид потретибеския характер на спора, като се настоява, че съгласно правото на СЕС, което има приоритет пред националното законодателство в тези случаи разноски се дължат само за уважената част.

Настоящия състав споделя тези доводи. С оглед на конкретния случай и основателността на оспорването само по отношение на размера на уважение осъдителен иск, но не и на основанията и при оспорване и недължимост на иска само за 0,15 лв., то претендирането на разноски от въззивника в поискания общ размер от 1105 лв. е несъразмерно на правната сложност на делото и обжалвания материален интерес. Претендирането на тези разноски, по вид, размер и основание съотнесен и с оспорвания материален интерес, липсата на фактическа и правна сложност, неизвършването на каквито и да било нови процесуални действия и липсата на събиране и проверка на нови доказателства, неупражняване на каквито и да било нови материални и процесуални институти сочи на злоупотреба с права по см. на чл.3 от ГПК. Разпоредбата е императивна и като такава следва да се прилага от съда служебно, като се съдейства на страните да упражняват правата си добросъвестно и в съответствие с добрите нрави. Аргументите, с които се обосновава искане от въззивника за разноски при уважаване частично на иска е в противоречие с аргументите, с които се оспорва определението по реда на чл.248 ГПК, с което се иска отмяната му и изменение на решението в частта за разноските в насока намаляването им.

Отделно от това, съдът съобрази и постановките на Решение на Съда (четвърти състав) от 16 юли 2020 година по съединени дела C-224/19 и C-259/19 (CY срещу CaixaBank SA и LG и PK срещу Banco Bilbao Vizcaya Argentaria SA). В т. 96 от решението СЕС е приел за необходимо да се произнесе по въпроса дали е съвместимо с принципа на ефективност, възлагането на потребителя на съдебните разноски в зависимост от върнатите му суми, при положение, че искът му е уважен в частта относно неравноправния характер на спорната клауза. В т. 95 от решението е обосновано, че разпределянето на разноските по съдебно производство пред националните юрисдикции попада в обхвата на процесуалната автономия на държавите членки, при условие че са спазени принципите на равностойност и на ефективност. Съобразявайки принципа на ефективността, СЕС е приел, че обвързването на разпределението на съдебните разноски в това производство само с недължимо платените суми, чието връщане е разпоредено, може обаче да възпре потребителя да упражни посоченото право, предвид разноските, до които води предявяването на иск по съдебен ред /т. 98 от решението/. С оглед на всички изложени съображения СЕС в цитираното решение в диспозитива в т.5 е постановил, че член 6, параграф 1 и член 7, параграф 1 от Директива 93/13, както и принципът на ефективност трябва да се тълкуват в смисъл, че не допускат правна уредба, която позволява част от процесуалните разноски да се възлагат върху потребителя в зависимост от размера на недължимо платените суми, които са му били върнати вследствие на установяването на нищожност на договорна клауза поради неравноправния ѝ характер, като се има предвид, че подобна правна уредба създава съществена пречка, която може да възпре потребителя да упражни предоставеното от Директива 93/13 право на ефективен съдебен контрол върху евентуално неравноправния характер на договорни клаузи.

Цитираното решение следва да се съобрази от настоящия съдебен състав. Директивата по правило няма директен ефект в правоотношението между частните лица, но даденото разрешение съобразно нормата на чл. 633 ГПК следва да бъде съобразено от националните съдилища, независимо че е постановено по преюдициално запитване, отправено от друга юрисдикция, като по въпроса за нейното приложение е формирана и константна практика на ВКС / напр. решение № 2/17.03.2021 г. по т. д. № 2364/2019 г. на ВКС, II т. о.; определение № 262/11.08.2020 г. по ч.т.д. № 844/2020 г. на ВКС, I т.о.; Определение №366/16.08.2022г. по ч.т.д. №1085/2022г. на ВКС, I т.о.; Определение №50466/30.11.2022г. по ч.т.д. №2049/2022г. на ВКС, I т.о. и др. /, съгласно която е налице задължение на националния съдия, произтичащо от задължението за лоялно сътрудничество на държавите-членки, предвидено в чл. 4, пар. 3 от ДЕС, да тълкува нормите на вътрешното законодателство съответно на тълкуването на актовете на Европейския съюз, включително така както е извършено в решенията на Съда на Европейския съюз и с оглед целите, които са предвидени за постигане от посочената директива. Това задължение е разяснено и в практиката на СЕС/ напр. решението по делото Von Colson, посочващо, че всички директиви създават "задължение за националния съдия да даде на закона, приет в изпълнение на директивата тълкувание и приложение, съобразно изискванията на Общностното право", както делото Marleasing, съгласно което "националните юрисдикции са длъжни при тълкуване на разпоредбите на националното си право – предварително или/и последващо да го тълкуват, доколкото е възможно, в светлината на буквата и духа на директивата, с оглед постигането на определените в нея цели и в изпълнение на чл. 289 от ДЕИО".

Не е спорно, че в случая се касае до потребителски спор и предметът на делото изцяло попада в обхвата на въпросите, намерили отговор в цитираното решение на СЕС, което на основание чл.633 ГПК е приложимо право и следва да съобрази от националния съд. Ето защо в случая, когато частично е отхвърлен искът за възстановяване на недължимо платените суми по потребителски спор, отговорността за разноски се разпределя само въз основа на недължимо платените суми, чието връщане е разпоредено, съобразно уредбата на чл. 78, ал. 3 ГПК, т.е само върху уважената част, а не и спрямо неуважената такава. Т.е разноските по настоящото производство следва да се разпределят само върху уважената част от иска и в тази връзка не следва да се присъждат разноски на въззивника върху неуважената, респ.отхвърлената част.

По обжалваното определение по реда на чл.248 ГПК:

Оспорването е основателно: Според актуалното разбиране на ВКС, обективизирано в Определение №50 от 17.01.2023 г. на ВКС по ч. гр. д. № 4735/2022 г., III г. о., ГК, докладчик председателят Марио Първанов, Определение № 388 от 16.08.2022 г. на ВКС по ч. т. д. № 1840/2021 г., II т. о., ТК, докладчик съдията Галина Иванова, Определение № 528 от 16.08.2022 г. на ВКС по т. д. № 1841/2021 г., II т. о., ТК, докладчик съдията Галина Иванова, Определение № 146 от 4.04.2022 г. на ВКС по ч. т. д. № 358/2022 г., II т. о., ТК, докладчик съдията Галина Иванова, Определение № 92 от 28.02.2022 г. на ВКС по гр. д. № 1809/2021 г., III г. о., ГК, докладчик председателят Симеон Чаначев, Определение № 64 от 14.02.2022 г. на ВКС по ч. т. д. № 2695/2021 г., II т. о., ТК, докладчик председателят Камелия Ефремова, Определение № 404 от 26.10.2020 г. на ВКС по ч. гр. д. № 2883/2020 г., IV г. о., ГК, докладчик съдията Боян Цонев, Определение № 145 от 5.05.2020 г. на ВКС по ч. гр. д. № 4642/2019 г., IV г. о., ГК, докладчик председателят Бойка Стоилова, и Определение № 90 от 7.02.2019 г. на ВКС

по гр. д. № 3870/2018 г., IV г. о., ГК, докладчик председателят Веска Райчева, от значение е търсеният материален интерес, който при обективно кумулативно съединяване на искове, се определя върху цената на всеки от исковете, поотделно, а не в сбор. Съобразно чл. 68 от ГПК, цената на иска е паричната оценка на предмета на делото. За защита на различни интереси се предявяват обективно или субективно съединени искове. Според чл. 2, ал. 5 от Наредба № 1 за минималните размери на адвокатските възнаграждения, адвокатските възнаграждения за осъществяване на процесуално представителство по граждански дела се определят съгласно цената на всеки иск, съобразно вида и броя на предявените искове. Под материален интерес по смисъла на чл. 7, ал. 2 от Наредба № 1 за минималните размери на адвокатските възнаграждения, се има предвид цената на всеки от обективно кумулативно съединените искове, а не техният сбор, и се определя за всеки иск минимално възнаграждение, след което вече определените минимални възнаграждения се събират при определяне на отговорността за разноски.

При определяне размера на дължимото адвокатско възнаграждение следва да се вземат предвид и постановените по тези въпроси решения на Съда на Европейските общности, които по арг. на чл. 633 ГПК са задължителни за съдилищата в страната.

В Решение от 28.07.2016 г. по дело C-57/2015 Съдът на ЕС дава принципни тълкувания и разяснения относно приложението на института на съдебните разноски в светлината на правото на ЕС. В пар. 21 е припомнено, че член 14 от Директива 2004/48 прогласява принципа, че направените от спечелилата делото страна разумни и пропорционални съдебни разноски по принцип се поемат от загубилата делото страна, освен ако това е недопустимо поради съображения за справедливост. В пар. 23 и 24 изрично е посочено, че от съображение 17 от Директива 2004/48 се установява, че предвидените в нея мерки, процедури и средства за защита следва да се определят във всеки случай по такъв начин, че да отчитат надлежно специфичните особености на случая, при все това член 14 от Директива 2004/48 налага на държавите членки да гарантират възстановяването единствено на "разумни" съдебни разноски. Правната уредба следва да цели да гарантира разумния характер на подлежащите на възстановяване разноски, като се вземат предвид фактори като предмета на спора, неговата цена или труда, които трябва да се положи за защитата на съответното право. Съдебните разноски, които следва да понесе загубилата делото страна, трябва да бъдат "пропорционални".

Въпросът дали тези разноски са пропорционални обаче не би могъл да се преценява отделно от разноските, които спечелилата делото страна действително е понесла за адвокатска помощ, стига те да са разумни. Макар изискването за пропорционалност да не означава, че загубилата делото страна трябва непременно да възстанови всички направени от другата страна разноски, то все пак изисква страната, спечелила делото, да има право на възстановяване поне на една значителна и подходяща част от разумните разноски, които действително е понесла. Съответстваща на правото на ЕС е уредба, която допуска съдът да може във всеки случай, в които прилагането на общия режим в областта на съдебните разноски би довело до резултат,

които се счита за несправедлив, да се отклони по изключение от този режим.

В Решение от 23.11.2017 г. по съединени дела С 427/16 и С428/16 Съдът на ЕС, излагайки сходни съображения, достига до крайния извод, че член 101, параграф 1 ДФЕС във връзка с член 4, параграф 3 ДЕС трябва да се тълкува в смисъл, че национална правна уредба като разглежданата в главните производства, съгласно която, от една страна, адвокатът и неговият клиент не могат — под страх от дисциплинарно производство срещу адвоката — да договорят възнаграждение в по-нисък от минималния размер, определен с наредба, приета от професионална организация на адвокатите като Висшия адвокатски съвет (България), и от друга страна, съдът няма право да присъди разноси за възнаграждение в по-нисък от минималния размер, би могла да ограничи конкуренцията в рамките на вътрешния пазар по смисъла на член 101, параграф 1 ДФЕС.

От друга страна, правния ред в страната – в чл. 36, ал.2 от ЗАдв. прокламира, че размерът на адвокатското възнаграждение следва да бъде справедливо и обосновано.

С Решение № 9273/27.07.2016 г., постановено по адм. дело № 3002/2015 г. по описа на Върховния административен съд, Трето отделение, потвърдено с Решение № 5485 от 2.05.2017 г. на ВАС по адм. д. № 1403/2017 г., 5-членен състав е разгледан въпросът какви критерии следва да се съблюдават при определяне размера на адвокатското възнаграждение в съответствие с критериите обоснованост и справедливост, съгласно чл.32 ЗАдв. Според цитираната практика размерът на адвокатските възнаграждения се обосновават с два обективни критерия-обемът и сложността на извършената дейност и величината на защитавания интерес. За да се приеме, че минималните размери на адвокатските възнаграждения са обосновани и справедливи, цената на адвокатския труд следва да представлява изражение и на двата критерия кумулативно.

От това следва извода, че при положение, че минималните размери на адвокатските възнаграждения се гарантирани с правна норма, не може да се приеме, че те са обосновани и справедливи и съответстват на целта на закона, щом се определят само от защитавания материален интерес. Във всички случаи следва да се държи сметка и за вида, обема и естеството на свършената работа.

По делото са предявени два иска – по чл.26 ЗЗД и осъдителен с правно основание чл.55, ал.1 от ЗЗД, но материалния интерес и на двата иска е до поискания размер от 134,68 лв. по всеки един от тях. Ищецът е бил защитава от адвокат, осъществяващ представителството по реда на чл.38 ЗАдв.В конкретния случай следва да се държи и сметка, че става дума за възнаграждение, което не е договорено доброволното въз основа на проява на договорната свобода между страните /клиент - адвокат/, а се касае до такова по реда на чл.38 от ЗАдв., което предполага заплащане на възнаграждението директно на адвоката, осъществил безплатна правна помощ на страната, по изключителната преценка на съда. В този случай размерът на дължимото възнаграждение се определя от съда, който не може да определя размер под

минималните, уредени в Наредба № 1/09.07.2004г. / така Определение № 28/21.01.2022г., постановено по ч.т.д.№ 2347/2021г. на ТО на ВКС/, но при отчитане на критериите за определяне на такова – брой и естеството на предявените искове, свършената по всеки един от тях работа и съответно материалния им интерес.

В случая и по двата предявени иска – за недействителност на клаузата за неустойка /чл.26 ЗЗД/ и осъдителния – за връщане на дадено без основание /чл.55, ал.1 ЗЗД/, извършената работа е една и съща, доколкото искът по чл.26 ЗЗД, представлява елемент от фактическия състав на осъдителния иск по чл.55 ЗЗД и в този смисъл свършена от пълномощника работа по двата иска е една и съща. Става дума за ангажиране на едни и същи доказателства, извършване на идентични правни действия, упражняване на едни и същи процесуални права, приключване на делото в едно съдебно заседание, при упражняване на класически институти на материалното право. Вярно е, че по естеството си исковете са различни и обективно съединени, но са предявени и поддържани на един и същ правопораждащ юридически факт, сключването на един и същ договор за кредит, което предполага еднаквост на извършената защита, респ. работа. Ето защо в конкретния случай не са налице в кумулативност и двата критерия за определяне на дължимо възнаграждение поотделно и за двата иска, при положение, че работата по всеки един от тях е идентична, сходна, не се отличава делото, както от фактическа, така и от правна сложност, а от друга страна – сборът на цената на двата иска е близо няколко пъти по – ниско от претендираното общо адвокатско възнаграждение и за двата иска.

Съдът намира, че в настоящия случай с обжалваното определение не е съобразена цитираната и задължителна за националните юрисдикции практика на СЕС, която има превес над националната такава, като на ищеца не са присъдени разумни, пропорционални и справедливи разноски за адв.възнаграждение. При определяне на размера им съдът не е съобразил всички налични и установени обективни фактори, имащи отношение към преценка на вида, естеството и обема на свършената работа, от една страна, а от друга заявения материалния интерес на всеки един от предявените искове.

Освен това, при оказана безплатна правна помощ на страните, присъденото възнаграждение не съставлява присъждане на разноски по см. на чл.78 ГПК, доколкото в случая до определянето им от съда реално все още не е извършено имуществено разместване между клиент и адвокат, а обезщетение за положения от адвоката труд, основан на принципа за неговата възмездност, което обезщетение следва да се определи съобразно престираната защита, която е в пряка връзка с фактическата и правна сложност на делото, която в случая не е налице. Именно предвид естеството на безплатна правна помощ, която не представлява отговорност за разноски по чл.78 ГПК, следва да се държи сметка и да не се допуска злоупотреба с това право на адвоката /чл.3 ГПК/, осъществил безплатна защита. По дефиниция злоупотреба с право е действие по правна норма в разрез с изискванията на фактическия контекст, т.е. упражняване на правото в противоречие с неговото предназначение и от обективна гледна точка е

налице тогава, когато правото се упражнява противно на неговата социална функция, а не за задоволяване на определен признат от закона интерес. В този смисъл, разносните по делото и в частност адв.възнаграждение, не следва да бъдат източник на неоснователно обогатяване за страната, в чиято полза е крайният съдебен акт, респ. за неоснователно обедняване на загубилата страна, а следва да възстановят сторен в разумни граници разход за защита на правата на страните. Съдът не само не е длъжен да съдейства, а е длъжен да осуети такава злоупотреба /така Определение № 174/26.04.2021г. на ВКС по ч.гр.д.№ 560/2021г., 3 г.о., ГК/ и да не допуска необосновано и непропорционално разместване на имуществени блага.

С оглед на изложеното съдът счита, че в случая обжалваното определение по чл.248 ГПК следва да се отмени и вместо това постановеното решение в частта за разносните се измени като се намали присъдения размер адвокатско възнаграждение от 800 лв. на 400 лв.

Водим от горното, съдът

РЕШИ:

ОТМЕНЯ Решение № 79/20.03.2023г., постановено по гр.д. № 1473/2022 г. по описа на РС - П., в частта, с която на основание чл.55, ал.1 ЗЗД е осъдено „Ай Ти Еф Груп“АД, ЕИК: 202255877, да заплати на Б. А. В., с ЕГН *****, с постоянен адрес с. Б., общ. П. сумата над 134,53 /сто тридесет и четири лева и петдесет и три стотинки/ лв., представляваща недължимо платена неустойка по Договор за потребителски кредит № 434022/30.09.2021г. и вместо това ПОСТАНОВЯВА:

ОТХВЪРЛЯ като НЕОСНОВАТЕЛЕН предявления от Б. А. В., с ЕГН *****, с постоянен адрес с. Б., общ. П. иск за осъждане на „Ай Ти Еф Груп“АД, ЕИК: 202255877 да заплати на основание недължимо платена неустойка по Договор за потребителски кредит № 434022/30.09.2021г. сумата над 134,53 лева до поискания размер от 134,68 лв.

ОТМЕНЯ Определение № 427/11.05.2023г., постановено по гр.д.№ 1473/2022г. по описа на РС П., с което е оставено без уважение молбата на „Ай Ти Еф Груп“АД за изменение на решението в частта за разносните и вместо това ПОСТАНОВЯВА:

ИЗМЕНЯ Решение № 79/20.03.2023г., постановено по гр.д. № 1473/2022 г. по описа на РС - П., в частта за разносните като намалява присъдения на основание чл.38, ал.2 ЗА на адв.Д. М. размер на адвокатското възнаграждение от 800 лв. на 400 лв.

Решението е окончателно.

Председател: _____

Членове:

1. _____

2. _____